ACADEMIC RESEARCH IN EDUCATIONAL SCIENCES VOLUME 2 | ISSUE 2 | 2021
ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00277

ИҚТИСОДИЁТНИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ ШАРОИТИДА АНДИЖОН ВИЛОЯТИДА ТУРИЗМНИ ДИВЕРСИФИКАЦИЯ ҚИЛИШ МАСАЛАЛАРИ

Муҳаммадисмоил Мухитдинович Маҳмудов
Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти ўқитувчиси

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада Андижон вилоятида туризмни диверсификация қилиш масалаларига алоҳида эътибор қаратилган. Туризмнинг айнан алоҳида бир турини ривожлантириш қийин бўлган Андижон вилоятида аралаш туристик маршрутларни тузиш, шу орқали минтақага сайёҳлар қизиқишини оширишга қаратилган чора-тадбирларни ишлаб чиқиш масалаларига тўхталиб ўтилган. Туризмни ривожлантиришга таъсир кўрсатувчи аҳоли, хизмат кўрсатиш, тиббиёт, инфратузилма, саноат, қишлоқ хўжалиги, тадбиркорлик, ҳунармандчилик каби қатор соҳалардан туризм саноатини ривожлантиришда кенг фойдаланиш ҳусусида фикр-мулоҳазалар билдирилган.

Калит сўзлар: Диверсификация, инфратузилма, туризм, саноат, аҳоли, урбанизация, Shopping, агротуризм.

ISSUES OF DIVERSIFICATION OF TOURISM IN ANDIZHAN REGION IN THE CONDITIONS OF MODERNIZATION OF THE ECONOMY

Muhammadismoil Muxitdinovich Mahmudov
Chirchik State Pedagogical Institute of Tashkent region

ABSTRACT

This article pays special attention to the issues of tourism diversification in Andijan region. In Andijan region, where it is difficult to develop a particular type of tourism, the issues of creating mixed tourist routes, thereby developing measures to increase the interest of tourists to the region were discussed. Opinions were expressed on the widespread use of a number of areas affecting the development of tourism, such as population, services, medicine, infrastructure, industry, agriculture, entrepreneurship, crafts, in the development of the tourism industry.

Keywords: Diversification, infrastructure, tourism, industry, population, urbanization, shopping, agritourism.

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00277

КИРИШ

Вилоят шаҳарлари турли функцияларни бажаради: Андижон-кўп тармоқли, иқтисодий, сиёсий, маданият ва фан маркази; Асака ва Шаҳрихон-саноат ва миллий ҳунармандчилик маркази, Қўрғонтепа, Хўжаобод, Охунбобоев, Булоқбоши, Куйганёр, Пахтаобод, Пойтуғ, Олтинкўл, Баликчи, Оқолтин, Бўстон, Марҳамат-агросаноат шаҳар ва шаҳарчалар туман маъмурий марказлари. Қорасув ва Хонобод шаҳарлари транспорт, савдо, саноат ва туризм марказларидир. Бундай кичик ҳудудда аҳоли сонини кўп ва зич жойлашуви бошқа соҳалар каби туристик хизматлар бозорига эҳтиёж юқори эканлигини кўрсатади. Вилоятда истеъмолчи кўп бўлишига қарамасдан, туристик хизматлар бозори етарлича шаклланмаган. Туристик маҳсулот ишлаб чиқарувчи корхоналар маҳаллий туристлар учун қизиқарли дастурлар ишлаб чиқиш орқали ички туризмни тартибли ривожлантириш ва юқори даромад олишга эришишлари мумкин.

АДАБИЁТЛАР ТАҲЛИЛИ ВА МЕТОДОЛОГИЯ

Инсоният тарихида “...табиий ва ижтимоий муҳит ўзгариб, мураккаблашиб ва тиғизлашиб бормоқда, инсон ана шундай ўзгаришларга мослашиб бориш (адаптация) қобилиятига эга. Бироқ, шунга қарамасдан, бу мослашув кечикиши ёки инсон ва, айниқса, табиатнинг эволюциофн тарзда ривожланиши жамиятнинг ҳозирги даврдаги тараққиётига мос, мувофиқ келмай қолиши мумкин” [7; 48-б.]. Вилоятда саноат марказлари ва корхоналарини ортиб бориши, аҳоли зичлигининг юқори эканлиги, атроф-муҳит, экология ва овқатланиш рационини ўзгариб бориши тиббиёт соҳасига бўлган эҳтиёжни оширмоқда.

Тиббиёт туризмини ривожлантиришда давлат-хусусий шерикчилик асосида санаториялар, ихтисослашган диагностика марказлари, стационар даволаниш марказлари ва бошқа инфратузилма объектларини барпо қилиш туристлар оқимини кўпайтиришга сабаб бўлади [8; 603-607-б.]. Айни пайтда вилоятда давлат-хусусий шерикчилиги асосида фаолият олиб бораётган муассасалар ортиб бормоқда. Бироқ улар аҳоли сонига нисбатан олинганда етарли эмаслиги аниқланди.

Андижон вилояти аҳолиси таркибида ёшлар сонининг кўп эканлигини ҳисобга олиб, уларнинг бўш вақти ҳамда қизиқишларидан келиб чиқиб туризмни диверсификация қилишда “Ёшлар туризми” га ҳам алоҳида эътибор қаратиш лозимлиги ўрганилди. *Ёшлар туризми*“ бу-... ёшлар ва талабаларнинг

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00277

билиб олиш, спорт, кўнгил очиш ва рекреацион мақсадлардаги саёҳатлари”дир[11; 65-б.].

Вилоятга ташриф буюрган сайёҳларни замонавий фермер хўжаликлари ёки кластерларда етиштирилаётган маҳсулотлар билан таништириш, уларни агросаноат корхоналарига ташрифини таъминлаш орқали “Агротуризм”ни ҳам ривожлантириш мумкин. Ш.Т. Якубжанова фикрларига кўра, тор маънодаги агротуризм
бу – “...кишиларнинг аграр соҳа объектларига қиладиган саёҳатлари”дир [12; 15-б.].

Туризмни диверсификация қилиш борасида вилоятдаги миллий урф-одатлар, халқ ҳунармандчилиги, ювелир маҳсулотларни ишлаб чиқариш жараёни, енгил саноат ва машинасозлик корхоналари фаолиятлари билан таништириш ҳам катта самара беради. Натижада “Бизнес туризм”, “Shopping”, “Малакавий иш туризми” каби туризмни турларига қизиқтириш мақсадга мувофиқ. *Малакавий иш туризми*-туризмнинг мазкур турига иш мақсадлари билан амалга ошириладиган сафарлар киради [9; 9-б.]. Савдо туризми бу – “...фақат савдогарчилик масалаларида, мол олиб келиш ва олиб кетиш, айрибошлаш, савдо марказлари очиш, нарх-наво ўзгаришига, валюталар баҳосига, янги бозорларга, харидор талаб моллар савдосига қизиқиш” [10; 14-б.].

Ушбу мақолада ҳудудий таҳлил методи орқали туризм турларини диверсификация қилиш ва хизмат кўрсатиш соҳаларини туризмда фойдаланиш бўйича таҳлиллар олиб борилган. Шунингдек географик таққослаш усули орқали вилоят туманларининг бир биридан фарқли жиҳатлари ўрганилган. Шу билан биргаликда тадқиқотда экспедиция, эксперт, қиёсий ва статистик таҳлил, типологик усуллардан ҳам кенг фойдаланилган.

НАТИЖАЛАР

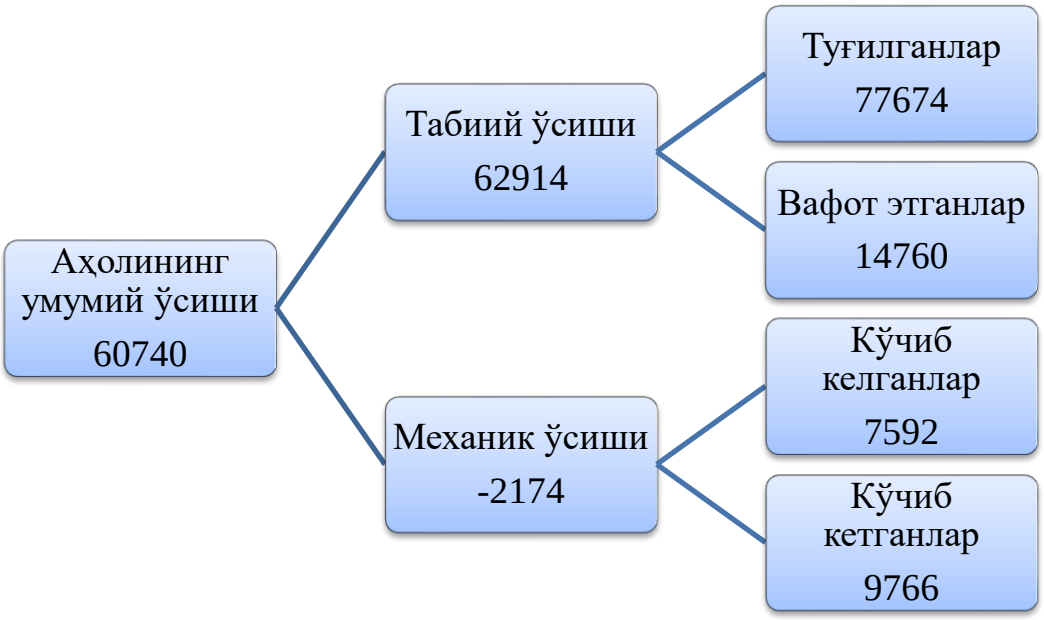
Андижон вилояти аҳолиси асосан табиий ўсиш ҳисобига кўпайиб 2018 йилга нисбатан 60,7 минг кишига ёки 102 фоизга ўсган. Миграция сальдоси манфий -2174 кишини ташкил этади. Халқаро туризмга таъсир қилувчи омиллардан бири сифатида ҳудуднинг санитария-эпидемиологик осойишталиги аҳоли соғлигининг ҳолатидир. Вафот этганлар таркибида юқумли касалликлар билан хасталанганлар 2019 йилда 1,5 фоизни ташкил қилган. Бу республика кўрсаткичи билан бир хил бўлиб, энг кам кузатиладиган ҳолат ҳисобланади. Вилоятнинг қулай географик ўрни, тиббиётни ривожланганлик даражаси

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00277

тиббий туризмни ривожлантириш имкониятларини беради. Туризмнинг бу тури айнан Андижон шахрига тўғри келади. Вилоят марказига қўшни вилоятлар ҳамда Қирғизистон Республикасининг Ош ва Жалолобод вилоятларидан даволанувчи ва дам олувчиларни жалб этиш мумкин.

“Нозотуризм” ёки “медикотуризм”, рекреация туризмидан фарқли равишда, шахсга икки функционал туристик вазифаларни, яъни одамнинг соғлиғини сақлаш ва муҳофаза қилиш ҳамда уларни реабилитация қилиш ёки бузилган саломатликларини қайта тиклашга йўналтирилган бошқарув, менежмент ва маркетингдир.

Табиий ўсиш кўрсаткичлари аҳоли таркибида ёшларнинг улуши юқорилигидан далолат беради [5] (1-расмга қаранг). Бу эса вилоятда ёшлар туризми ёки актив туризм турларини ривожлантириш кўпроқ самара беришини билдиради. Вилоят ёшлари бокс, кикбоксинг, муайтай, оғир атлетика каби якка кураш спорти турларида “Чемпионлар фабрикаси” ҳисобланади. Жамоавий спорт турларидан улоқ-кўпкари, футболга аҳолининг қизиқиши юқори. Шу боис вилоятда жисмоний тарбия ва спортни ролини ҳисобга олиб спорт туризмини ҳам ривожлантириш мумкин. *Спорт туризми*- спортчи ёки унга ишқибозлик қилувчиларни мусобақаларни кузатиш ва томоша қилиш мақсадидаги саёҳатидир. Аҳолининг миллий таркибида қирғиз, тожик, рус, татар, қозоқ, корейс, арман, озарбайжон каби миллат вакилларининг борлиги, уларнинг урф-одат ва қадриятлари, этнографияси туризмдаги диверсификацияни ҳам таъминлайди.

1-расм. Андижон вилояти аҳолисининг умумий ўсиши (минг киши)

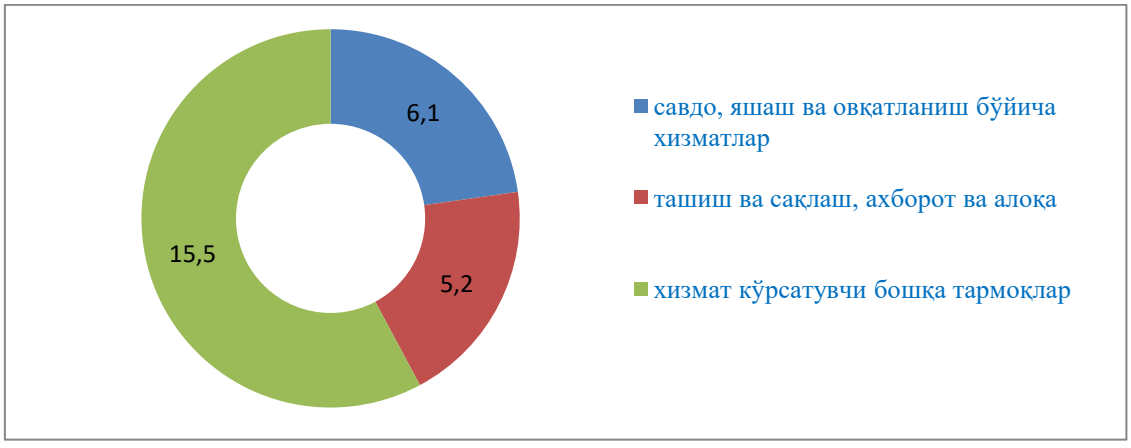
ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00277

Андижон вилояти меҳнат ресурсларига бойлиги, ижтимоий-иқтисодий инфратузилма объектлари ҳамда саноат ва қишлоқ хўжалиги соҳалари ривожланган минтақа сифатида мамлакатимиз тараққиётида алоҳида ўрин тутади. Вилоят туризмини ривожланиши қурилиш, транспорт, савдо, маданият, ҳудуднинг урбанизация даражаси, аҳоли фаровонлиги билан чамбарчас боғлиқ. Шунингдек, саноатнинг автомобилсозлик, озиқ-овқат, кийим-кечак, тўқимачилик каби тармоқлари ҳам туризмга ўз таъсирини кўрсатади.

Вилоят иқтисодиётида қишлоқ хўжалиги, автомобилсозлик, енгил саноат ва фармацевтика соҳалари етакчилик қилади. Ҳудуд иқтисодий самарадорлигининг ошишида туризм ва бошқа тармоқларнинг ўзаро алоқадорлиги муҳим аҳамият касб этади.

2019 йил Андижон вилоятининг ялпи ҳудудий маҳсулоти ҳажми 32897,2 млрд. сўмни ташкил қилган. 2018 йилга нисбатан бу кўрсаткич 6,5 фоизга ўсган. Вилоятда 611 та лойиҳа амалга оширилиши ҳисобига 16 минг 897 та янги иш ўринлари яратилди. Бугунги кунда вилоятда 27 мингдан ортиқ кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари фаолият олиб бормоқда[4].

Ялпи ҳудудий маҳсулот тармоқлари таркибида қишлоқ, ўрмон ва балиқчилик хўжалигининг улуши 45,1 фоизни, саноат ва қурилиш тармоғи 28,1 фоизни ташкил этган. Қуйидаги чизмада кўриниб турганидек, ЯҲМ таркибида хизматлар соҳасининг ялпи қўшилган қиймати 26,8 фоизни ташкил қилиб, 2018 йилга нисбатан бу кўрсаткич 0,4 фоизга ўсган.

2-расм. Хизматлар соҳасининг ялпи қўшилган қиймати таркиби (жамига нисбатан фоизда)

Хизматлар таркибида савдо, яшаш ва овқатланиш хизматлари 6,1 фоизни, ташиш, сақлаш, ахборот ва алоқа хизматлари 5,2 фоизни, хизмат кўрсатувчи бошқа тармоқлар эса 15,5 фоизни эгаллайди. Иқтисодиётнинг муҳим тармоқларидан бири бўлган хизматлар соҳасининг туризмдаги аҳамияти ҳам жуда муҳим саналади. Вилоят аҳолисининг тадбиркорлиги, қадимдан савдо

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00277

йўли ёқасида жойлашганлиги савдогарлик маданиятини шакллантирган. Ушбу соҳаларни ривожлантириш орқали туризмга бевосита хизмат кўрсатиш соҳаларда аҳоли бандлигини таъминлашга эришиш мумкин.

Вилоятда савдо соҳасида фаолият олиб борувчи корхона ва ташкилотлар сони жамига нисбатан 41 фоизни, яшаш ва овқатланишда эса 8,2 фоизни ташкил этади. Андижон вилоятида транспорт турлари ичида автомобиль йўллари тўрининг зичлиги юқори ҳисобланади. 2016 йилда вилоятда жами 649,8 млн. йўловчи ташилган[13]. 2019 йилда эса бу кўрсаткич 729,5 млн. кишини ташкил қилиб, 2016 йилга нисбатан 112,2 фоизга ўсган. Йўловчи ташишда транспорт турлари ичида автомобиль транспорти, ҳудудлар кесимида эса Андижон шаҳри етакчилик қилади. Хонобод шаҳридан бошланувчи ”Ўзбекистон туризм магистрали” бўйлаб йўлбўйи инфратузилма объектлари ва туристик хизматлар кўрсатувчи мажмуаларни йўлга қўйилиши минтақа иқтисодиётида транспорт тизимининг аҳамиятини янада оширади.

Вилоятда ишлаб чиқариш тармоқлари асосан қайта ишлаш саноатига ихтисослашган. Уларнинг жами саноат маҳсулотлари таркибидаги улуши 97,7 фоизни ташкил қилади. Ҳозирги кунда вилоятда 312 та қўшма корхоналар фаолият юритмоқда. Бу корхоналар томонидан 2019 йилда 27,4 миллион АҚШ доллари миқдоридаги маҳсулотлар экспорт қилинди. Вилоятдаги йирик саноат корхонаси сифатида Асака шаҳридаги GM Uzbekistan автомобил заводи ҳисобланади. Корхона 2018 йилда 178 234 дона, 2019 йилда эса 212 001 дона 7 та турдаги автомобилларни ишлаб чиқарган. Мазкур корхонада ҳам хавфсизлик чораларини кўрган ҳолда, шарт-шароитларни ҳисобга олиб туристик маршрутлар уюштириш имкониятлари мавжуд. Вилоятдаги саноат марказлари сифатида Асака тумани (62,9 фоиз), Андижон (15,0 фоиз) ва Хонобод (3,6 фоиз) шаҳарлари, Андижон (2,6 фоиз) ҳамда Шаҳрихон (2,3 фоиз) туманлари етакчилик қилади.

Иқтисодий фаолият турлари ичида пахтани қайта ишлаш, тикувчилик, тўқимачилик маҳсулотлари ва кийимлар ишлаб чиқариш каби тармоқлар ҳам яхши ривожланган. Ўтган йилда бу соҳада 4635,5 млрд. сўмлик маҳсулот яратилган. Андижон, Олтинкўл, Хўжаобод, Қўрғонтепа ҳамда Жалақудуқ туманлари тикувчилик ва тўқимачилик саноати бўйича республикада ривожланган минтақалар ҳисобланади. Юқорида санаб ўтилган туманларда рекреация ва маданий туризм турлари билан биргаликда ишчанлик туризмини ҳам ривожлантириш мумкин.

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00277

Малакавий иш туризми тадбиркорлик, тижорат, қўшма корхоналар вакилларининг ўз касбий фаолияти доирасида иш юзасидан вилоятга ташрифи, шартномалар тузиши, малака ошириши, асбоб-ускуналар ва замонавий технологияларни савдоси, уларни созлаш, таъмирлаш мақсадидаги сафарлари касбий фаолият туризми ҳисобланади.

Демак, иқтисодиётни модернизациялаш шароитида хорижлик ҳамкорлар билан хусусий тадбиркорларнинг иқтисодий муносабатлари амалга ошириладиган сафарларни ҳам туризм деб аташ мумкин. 2018 йил давомида вилоятда ҳунармандлар сони 882 тани ташкил этган бўлса, ўтган йилда 2194 нафар ҳунармандлар рўйхатдан ўтган. Вилоятда ҳунармандчиликка кўмаклашиш марказлари ташкил қилинган бўлиб, уларда 3725 та янги иш ўринлари яратилган[6]. Андижон шаҳри, Андижон, Шаҳрихон, Олтинкўл туманларида Ҳунармандчиликка кўмаклашиш марказлари, “Уста-шогирд” мактаблари, уй музей-устахоналари ташкил қилинди [1]. Мусиқа асбоблари ясаш, пичоқчилик, сандиқчилик, миллий қўғирчоқлар, миллий либослар тайёрлаш, ёғоч ўймакорлиги ва кулолчилик маҳсулотлари ясовчи қатор ҳунармандлар туризм соҳасида фаолият олиб бориш учун реестрга олинган. Шу боис, вилоятда миллий ҳунармандчиликни ривожлантириш, уларни туризм соҳасига жалб қилиш мақсадида 16,6 млрд. сўмлик имтиёзли кредитлар ажратилди.

Вилоятда ҳорижий инвестиция ва кредитларнинг ўзлаштирилиши бўйича саноат 68,1 фоизни, қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалиги эса 12,8 фоизни ташкил қилади. 2019-2022 йилларда Хонобод, Қорасув, Жалақудуқ, Андижон ва Олтинкўл кичик саноат зоналарида умумий қиймати 14,7 трлн. сўм бўлган ва 1,1 млрд. АҚШ доллари миқдорида хорижий инвестициялар ва кредитларни жалб қилган ҳолда 553 та лойиҳалар амалга оширилмоқда[3]. Шунингдек, “Андижон-фарм” эркин иқтисодий зонаси каби йирик лойиҳаларни бажарилиши вилоятда бизнес туризмини ривожлантириш учун ҳам етарли шарт шароитларни яратади [2].

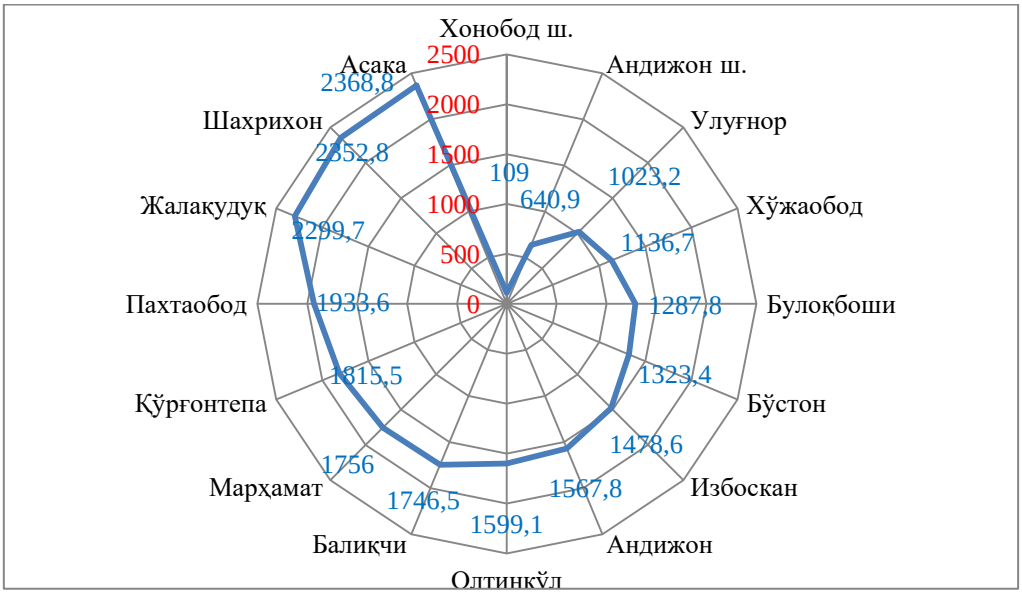
Андижон вилояти миришкорлари ер ва сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш ва қишлоқ хўжалигини диверсификация қилиш бўйича кўп йиллик тажрибаларга эга. Вилоят қишлоқ хўжалигида дончилик, сут ва гўшт чорвачилиги, картошка ва сабзавотчилик, мева ва узумчилик соҳалари алоҳида ўрин эгаллайди. 2019 йилда ишлаб чиқарилган маҳсулотлар умумий ҳажми 24 439,4 млрд. сўмни ёки 2018 йилнинг шу даврига нисбатан 103,4 фоизни, шу жумладан, деҳқончилик ва чорвачилик 23 784,5 млрд. сўмни (103,6 фоиз), ўр-

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00277

мончилик хўжаликларида 409,6 млрд. сўмни (101,4 фоиз), балиқчилик хўжаликларида 112,4 млрд. сўмни (122,3 фоиз) ташкил қилади[4].

Қуйидаги чизмадан (3-расмга қаранг) кўриниб турибдики, Асака, Шаҳрихон, Жалақудуқ туманлари 2 млрд. сўмдан ортиқ қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етказиб берган. Вилоятнинг 6 та тумани ўтган йил мобайнида 1,5 млрд. сўмдан ортиқ ҳажмдаги маҳсулотлар ишлаб чиқарган.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштиришнинг ҳудудий хусусиятларини ўрганиш вилоятда *“агротуризм”*ни кенг ривожлантиришга ҳам ўзининг ижобий таъсирини кўрсатади.

3-расм. Қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалиги маҳсулотлари (хизматлар)нинг ҳажми (млрд. сўм, 2019 й.)

Вилоятнинг текислик ва чўл минтақалари бўлган Балиқчи, Улуғнор, Бўстон ва Шаҳрихон туманлари полиз экинлари етиштиришга ихтисослашган. Узумчилик соҳасида Асака, Марҳамат, Жалақудуқ, Хўжаобод ва Булоқбоши каби адир минтақалари етакчилик қилади. Боғдорчилик районларига айлантирилган Асака, Жалақудуқ, Шаҳрихон, Пахтаобод ва Хўжаобод туманларида иссиқхоналар, цитрус мевалар етиштириш, ёнғоқ, гилос боғлари, чорвачилик ва паррандачилик фермалари, агросаноат мажмуаларини ташкил қилиниши республика бўйича қишлоқ хўжалиги ҳодимлари учун махсус турлар ташкил этиш мумкин. Қорадарё ҳавзасида жойлашган Хонобод шаҳри, Қўрғонтепа ва Жалақудуқ туманлари қадимдан шоличиликка ихтисослашган бўлиб, улардан агротуризмни ривожлантиришда самарали фойдаланиш мумкин. Улуғнор ва Балиқчи туманларида замонавий талабларга жавоб берувчи

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00277

балиқчилик хўжаликларининг ташкил этилганлиги туризм соҳасини ривожлантиришда алоҳида аҳамиятга эга.

МУҲОКАМА

Андижон вилоятининг табиий, ижтимоий-иқтисодий омилларидан комплекс фойдаланиш орқали вилоят туристик салоҳиятини диверсификация қилиш, аралаш сайёҳлик маршрутларини ишлаб чиқиш ҳудуднинг ўзига хослигини белгилаб беради. Хизмат кўрсатиш соҳалари билан туризмнинг алоқадорлиги жуда суст даражадалиги, вилоят иқтисодиётида сайёҳлик соҳасининг улуши сезилмаслиги, ўзаро алоқадорликни кучайтириш зарур эканлигини кўрсатади.

Маҳаллий ҳокимият ҳамда ижро органлари томонидан ҳудудлардаги туристик жойлар ва объектлар салоҳиятини очиб бериш, улардан самарали фойдаланишни йўлга қўйиш мақсадида фермерлар, тадбиркорлар, хизмат кўрсатиш соҳалари вакиллари учун махсус инфо-турлар ташкил қилиниши лозим. Шу орқали маҳаллий аҳолини туризм соҳасида оилавий бизнесни очишга ўргатиш мумкин. Туманларда меҳмон уйларини ташкил қилишга ҳамда қишлоқ жойларда меҳмонларга сайёҳлик хизматларини кўрсатувчи тадбиркорлик субъектларини кўпайтиришга эришилади.

ХУЛОСА

Юқорида санаб ўтилган омиллар орқали вилоят туристик салоҳиятини диферсификация қилишда қуйидагиларни ҳисобга олиш мумкин.

- вилоят ҳокимлиги билан ҳамкорликда мева-сабзавот маҳсулотларини етиштирувчи фермерлар, агросаноат мажмуалари ҳамда кластерлар томонидан туристик дастурлар ишлаб чиқиш агротуризм йўналишларини ривожлантиради.

Қирғизистон Республикасининг Жалолобод ва Ўш вилоятлари билан қадимий қариндош-уруғчилик муносабатларини ҳисобга олиб, икки давлат ўртасида қизиқарли “Олтин халқа” сайёҳлик маршрутларини ишлаб чиқиш катта самара беради.

- сўнгги йилларда Тошкент шаҳрига Қозоғистон Республикасидан даволаниш мақсадларида келувчилар сони йилдан-йилга ортиб бормоқда. Фарғона водийсида ягона бўлган Андижон Давлат Тиббиёт институти республикамиздаги салоҳиятли ва ихтисослашган тиббиёт муассасаларидан бири ҳисобланади. Чегара, божхона ва виза тизимидаги енгилликлар эвазига

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00277

Андижон вилоятида тиббиёт туризмини ривожлантириш учун етарли имкониятлар мавжуд.

REFERENCES

1. Rajabov Furkat Turakulovich, Sattarov Abdisamat Umirkulovich (2020) FARMS OF UZBEKISTAN: DEVELOPMENT, SPECIALIZATION, GEOGRAPHY. *Journal of Critical Reviews*, 7 (6), 1189-1196. doi:10.31838/jcr.07.06.214
2. Sherzod Ibroim O'Gli Ibroimov, & Saida Zunnunovna Mirzarahimova (2021). GEOGRAFIK NOMLARNING YOZILISHI VA TRANSKRIPSIYASI. Academic research in educational sciences, 2 (1), 789-798. doi: 10.24411/2181-1385-2021-00100
3. Akbar Orolovich Shernaev (2021). GEOGRAFIYA DARSLARIDA “GEOGRAFIK SAYOHAT USULI” DAN FOYDALANGAN HOLDA DARSLARNI TASHKIL ETISH. Academic research in educational sciences, 2 (1), 370-376. doi: 10.24411/2181-1385-2021-00047
4. Oybek Uralovich Abdimurotov (2020). TABIIY GEOGRAFIYA DARSLARINI MUSTAQIL O‘RGANISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISHNING IMKONIYATLARI. Academic research in educational sciences, (3), 1306-1312.
5. Ражабов, Ф. Т., & Абдимуротов, О. У. (2020). ТАБИИЙ ГЕОГРАФИЯ КУРСЛАРИДА АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАРНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШДА ЯНГИ ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ҚЎЛЛАШ УСЛУБИЁТИ. Academic research in educational sciences, (4), 663-671.
6. Шерзод Иброим Ўғли Иброимов, & Гулчехра Курдашевна Юсупова (2021). БОШЛАНҒИЧ СИНФЛАРДА ЎҚУВ ЖАРАЁНИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ (ТАБИАТШУНОСЛИК ФАНИ МИСОЛИДА). Academic research in educational sciences, 2 (Special Issue 1), 370-378.
7. Шомуродова Шахноза Гайратовна (2018). Природные озера в горах Тянь-Шань, входящие в зону отдыха Чимган-Чарвак. Европейский научный обзор, (9-10-1), 99-101.
8. Jurayeva, L. V., & Yeshinbetova, G. A. (2020). NOZOOGEOGRAFIK VAZIYATNI YAXSHILASHNING IJTIMOIY-IQTISODIY VA EKOLOGIK MUAMMOLARNI O’RGANISH PRINSIPLARI. Academic research in educational sciences, (4), 630-638.

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00277

9. Джумабаева, С. К. (2020). ГЕОГРАФИЯ ФАНИНИ ЎҚИТИШ МЕТОДИКАСИ ФАНИНИ ЎҚИТИШДА НОАНЪАНАВИЙ МЕТОДЛАРНИНГ ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ. Academic research in educational sciences, (4), 663-671.
10. Фуркат Ражабов, Лобар Джўраева, & Асрор Махмадалиев (2020). ЎЗБЕКИСТОН ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИ: РИВОЖЛАНИШИ, ИХТИСОСЛАШУВИ, ГЕОГРАФИЯСИ. Academic research in educational sciences, (3), 674-686.
11. Shernaev, A. O. (2020). GEOGRAFIYA DARSLARINI O'QITISHDA ATLAS VA XARITALAR BILAN ISHLASH TEXNOLOGIYALARI. Academic research in educational sciences, (4), 657-662.
12. Oybek Uralovich Abdimurotov (2021). “YEVROSIYO MATERIGI”NI O'QITISHDA “KEYS STADI” METODIDAN FOYDALANISH USULLARI. Academic research in educational sciences, 2 (1), 377-382. doi: 10.24411/2181-1385-2021-00048
13. Lobar Vohidovna Djurayeva, & Muhammadbek Norbek Ogli Berdiqulov (2021). UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA GEOGRAFIYA FANINI O'QITISHNI YANADA RIVOJLANTRISH. Academic research in educational sciences, 2 (1), 128-132. doi: 10.24411/2181-1385-2021-00017
14. Sharipov Shavkat Mukhamajanovich, Shomurodova Shahnoza Gayratovna, Gudalov Mirkomil Ravshanovich (2020) THE USE OF THE MOUNTAIN KARS IN THE TOURISM SPHERE IN CORT AND RECREATION ZONE OF CHIMGAN-CHARVAK. Journal of Critical Reviews, 7 (3), 475-481. doi:10.31838/jcr.07.03.87
15. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 17 ноябрдаги “Ҳунармандчиликни янада ривожлантириш ва ҳунармандларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5242-сон Фармонига 3-илова.
16. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 14 январ 480-сонли “Андижон-фарм” эркин иқтисодий зонасини ташкил этиш тўғрисида”ги Фармони.
17. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 июл 622-сонли “2019-2022 йилларда Андижон вилоятининг саноат салоҳиятини ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Қарори.
18. Андижон вилоятининг статистик ахборотномаси. 2019 йил январ-декабр.-Андижон.2020. 11 б.
19. Андижон вилояти статистика бош бошқармаси маълумотлари. 01.01.2020 йил ҳолатига кўра.

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24411/2181-1385-2021-00277

20. Андижон вилояти "Ҳунарманд" уюшмаси бошқармаси маълумотлари (2019 йил).
21. Комилова Н., Солиев А. Тиббиёт географияси. -Тошкент: Истиқлол, 2005.-127 б.
22. Маҳмудов М.М. Андижон вилояти рекреация имкониятлари ва унинг ҳудудий жиҳатлари / География ва глобаллизация: назария ва амалиёт Халқаро илмий-амалий конференция материаллари.-Андижон, 2018.-Б. 603-607.
23. Тухлиев И.С., Норкулова Д.З. ва бошқалар. Туризм: назария ва амалиёт.Ўқув-услубий қўлланма. –Самарқанд. 2018.- 92 б.
24. Ҳайитбоев Р., Амриддинова Р. Туризмнинг махсус турлари.Услубий қўлланма. –Самарқанд, 2008. -44 б.
25. Эштаев А.А., Ахмедов И.А., Алиева М.Т. Туризмни режалаштириш. Ўқув қўлланма.-Т.2007.-168 б.
26. Якубжанова Ш.Т. Агротуризмнинг табиий географик жиҳатлари (Ўзбекистон мисолида). География фанлари бўй. фал. док. (PhD) илмий дараж. олиш учун тайёр. дисс.-Т.: 2018. -120 б.
27. http://www.andstat.uz/uploads/docs/xizmatlar.pdf